

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA DOKTORI SZABÁLYZATA

I. fejezet

ALAPELVEK

A doktori cím adományozásának feltételei

1. §

(1) A Magyar Tudományos Akadémia doktora (Doctor Academiae Scientiarum Hungaricae, rövidítve: DSc, a továbbiakban: az MTA doktora) tudományos cím annak adományozható, aki

- a) magyar állampolgár; vagy
- b) külföldi, akinek munkássága igazolhatóan a magyar tudományhoz kapcsolódik; és aki
- c) egyetemi végzettséggel rendelkezik;
- d) PhD- vagy azzal egyenértékű tudományos fokozattal rendelkezik;
- e) tudományos szakterületének mértékadó hazai és nemzetközi körei előtt elismert, jelentős visszhangot kiváltó kiemelkedő tudományos kutatói munkásságot fejt ki;
- f) az általa művelt tudományágat és szakterületet a tudományos fokozat megszerzését követően jelentős eredeti tudományos eredménnyel gyarapította, amivel hozzájárult a tudomány továbbfejlesztéséhez;
- g) részt vesz a hazai tudományos közéletben, tagja az MTA köztestületének;
- h) tudományos eredményeit doktori műben foglalja össze;
- i) teljesíti a cím megszerzésének a tudományos osztályok által meghatározott feltételeit.

(2) Külföldön szerzett tudományos fokozat vagy tudományos cím honosításaként a doktori cím nem ítéltető oda.

Szervezeti alapelvek

2. §

(1) Az MTA doktora tudományos cím megszerzéséért indított eljárás (a továbbiakban: doktori eljárás) folyamán a tudományos tevékenység megítélésének bármely kérdéséről érdemi döntést csak testület hozhat, titkos szavazással, a többségi elv alapján.

(2) Az MTA doktora cím odaítéléséről kizárólag a Magyar Tudományos Akadémia Doktori Tanácsa (a továbbiakban: Doktori Tanács) dönthet.

(3) A doktori eljárásban közreműködő/eljáró szavazati joggal rendelkező személyek – ha a jelen szabályzat kivételt nem állapít meg – csak az MTA rendes és levelező tagjai, külső tagjai és az MTA doktora címmel rendelkező köztestületi tagok lehetnek. Szavazati jog nélkül vesznek részt a doktori eljárásban az eljáró testületek fenti címmel vagy fokozattal nem rendelkező tagjai. A doktori eljárásokkal kapcsolatos igazgatási, adminisztratív és szervezési feladatokat az MTA Doktori Tanács Titkárságának munkatársai látják el.

(4) A doktori eljárásban a közreműködők személyesen vesznek részt: a helyettesítésük nincs megengedve.

Eljárási alapelvek

3. §

(1) Az MTA doktora tudományos cím (a továbbiakban: doktori cím) a jelen szabályzat szerint lefolytatott doktori eljárásban ítéltető oda.

- (2) A doktori eljárás kérelemre indul. A kérelmet az nyújthatja be, aki a doktori címet megszerezni kívánja (a továbbiakban: kérelmező).
- (3) A kérelmező az eljárás kezdeményezésével elismeri, és kötelezőnek fogadja el a doktori eljárás lefolytatására a jelen szabályzatot és az ahhoz tartozó szabályokat.
- (4) A doktori eljárásban a kérelmező személyesen jár el: más nem képviselheti.
- (5) A kérelmező a tudományos munkásságát, teljesítményét, az azt tanúsító tényeket maga tartozik bemutatni és igazolni. A kérelmező más szellemi alkotását sajátjaként nem tüntetheti fel; köteles egyértelműen elkülöníteni saját eredményeit másokétól. Kétség esetén köteles bizonyítani, hogy melyek a saját tudományos munkásságának elemei, melyek a saját tudományos eredményei.

4. §

- (1) A doktori eljárásban a közreműködők érdek nélkül, befolyásmentesen, pártatlanul, elfogulatlanul, kizárólag tudományos ismereteik és meggyőződésük alapján járnak el.
- (2) A doktori eljárásban közreműködőket érdemi döntéseik meghozatalában bíróság vagy közigazgatási szerv döntése vagy fegyelmi határozat nem köti.
- (3) Sem a kérelmező, sem más nem befolyásolhatja a doktori ügyben eljáró testületeket és személyeket véleményük kialakításában és döntésük meghozatalában.
- (4) A doktori ügyben eljáró testületek tagjai akkor jogosultak szavazásra, ha az ülésen az ügy tárgyalásakor mindvégig jelen vannak.

5. §

- (1) A doktori eljárás írásban és szóban folyik: a szóbeli eljárásról a testületi ülés dokumentálására kötelezett személy írásbeli feljegyzést, jegyzőkönyvet, összefoglalót köteles készíteni, és azt az iratokhoz mellékelni.
- (2) A doktori cím megszerzéséről közhiteles okiratot kell kiállítani.

6. §

- (1) Az MTA Doktori Szabályzatát, a Doktori Tanács Eljárási Szabályzatát és Ügyrendjét, valamint a Doktori Tanács Ügyrendi Bizottságának Ügyrendjét, továbbá az MTA tudományos osztályainak doktori eljárásra vonatkozó ügyrendjét és sajátos követelményrendszerét elfogadásukat követően az MTA honlapján és – szükség esetén – az Akadémiai Értesítőben közzé kell tenni.
- (2) A doktori eljárás – az eljáró testületek zárt tanácskozása kivételével – nyilvános. A nyilvánosság korlátozható, ha titokvédelmi okból indokolt. A titokvédelem indokoltságát a kérelmező köteles igazolni.
- (3) A kérelmező a doktori ügyében keletkezett iratokba a Doktori Tanács Eljárási Szabályzatában és Ügyrendjében meghatározott módon jogosult betekinteni.

7. §

- (1) Az odaítélt doktori cím visszavonásáról a Doktori Tanács dönt (48. §).
- (2) Aki bíróság közügyektől való jogerős eltöltő ítéletének hatálya alatt áll, doktori címét nem használhatja, az abból eredő jogokat nem gyakorolhatja, kötelezettségeit nem teljesítheti.

8. §

- (1) A doktori eljárásban a közigazgatási eljárás általános szabályai nem alkalmazhatók, a meghozott döntések sem bíróság, sem közigazgatási szerv előtt nem tehetők vitássá.
- (2) A Doktori Tanács bármely határozatának felülvizsgálatára csak abban az esetben kerülhet sor, ha az eljárás során a Doktori Tanács eljárását vagy döntését érdemben befolyásoló eljárási szabály sérült. Az erre vonatkozó felülvizsgálati kérelmet a Doktori Tanács Ügyrendi Bizottsága vizsgálja meg. Ha az Ügyrendi Bizottság eljárási szabálynak az eljárást érdemben befolyásoló megsértését állapítja meg, a

Doktori Tanács a felülvizsgálattal érintett határozatát hatályon kívül helyezi, és rendelkezik a szabálysértéssel érintett eljárási szakasztól kezdve az eljárás megismétléséről vagy teljesen új eljárás lefolytatásáról. Ellenkező esetben az Ügyrendi Bizottság a felülvizsgálati kérelmet elutasítja.

(3) A doktori eljárás során felmerülő etikai vétségek miatt benyújtott kérelmet, valamint az akadémiai Alapszabályban és Ügyrendben a doktori eljárásokkal kapcsolatban hatáskörébe utalt kérelmeket az MTA Tudományetikai Bizottsága vizsgálja meg. A Tudományetikai Bizottság határozatának meghozataláig (jogerőre emelkedéséig) a doktori eljárást a Doktori Tanács elnöke felfüggeszti.

(4) A Doktori Tanács a Tudományetikai Bizottság jogerős határozatának kézhezvételét követő első ülésén a határozat ismeretében hozza meg a felfüggesztett eljárás folytatására vagy megszüntetésére vonatkozó döntését.

II. fejezet

AZ ELJÁRÓ SZERVEZETEK

A doktori ügyben eljáró testületek és személyek

9. §

(1) A doktori eljárásban közreműködő/eljáró testületek:

- a) a Doktori Tanács;
- b) a Doktori Tanács Ügyrendi Bizottsága;
- c) az MTA tudományos osztályai;
- d) az MTA tudományos bizottságai;
- e) az osztályok doktori bizottságai;
- f) a bírálóbizottságok.

(2) A doktori eljárásban egyénileg (is) közreműködő/eljáró személyek:

- a) a Doktori Tanács és az osztályok, bizottságok elnökei, társelnökei és titkárai;
- b) az előterjesztők;
- c) a hivatalos bírálók;
- d) az eseti szakértők;
- e) az MTA Doktori Tanácsa Titkárságának vezetője és a szakreferensek.

(3) A doktori eljárásban az igazgatási és végrehajtási feladatokat az MTA Doktori Tanácsának Titkársága látja el.

A Doktori Tanács

10. §

(1) A Doktori Tanács feladata az MTA doktora cím megszerzésére vonatkozó eljárásban az eljárás szakmai, ügyrendi és tudományetikai felügyelete és az eljárás egyes szakaszaiban szükséges döntések meghozatala azzal, hogy eljárási kifogásról az Ügyrendi Bizottság dönt, tudományetikai eljárást az MTA Tudományetikai Bizottsága folytat le.

(2) A Doktori Tanács 22 tagú. A Doktori Tanácsnak az MTA minden tudományos osztálya részéről két tagja és két póttagja van.

(3) A Doktori Tanács tagjait és póttagjait az MTA Közgyűlése választja három évre. A tagok egyszer újraválaszthatók. A póttagság a tagsággal azonos időtartamra szól.

(4) A Doktori Tanács tagjait és póttagjait a tudományos osztályok jelölik. A Közgyűlés a tagok és a póttagok személyéről egyszerű szavazattöbbséggel dönt.

(5) Ha a Doktori Tanács tagja lemond, vagy meghal, helyére a megválasztott póttag lép. Ha egy tanács-tag két hónapnál hosszabb ideig van akadályozva feladata ellátásában, helyette a Doktori Tanács elnöke a tudományos osztály póttagját kéri fel a közreműködésre a megbízás várható időtartamának megjelölésével.

11. §

A Doktori Tanács megválasztása után tagjai közül – titkos szavazással – megválasztja elnökét, társelnökét és titkárát.

A Doktori Tanács hatásköre

12. §

(1) A Doktori Tanács dolgozza ki az MTA Doktori Szabályzatát, amelyet a Közgyűlés fogad el, továbbá Eljárási Szabályzatát és Ügyrendjét, amelyet az MTA Elnöksége fogad el.

(2) A Doktori Tanács hatáskörébe tartozik a doktori eljárás három meghatározó döntése:

- a) a doktori eljárás lefolytatásának engedélyezése vagy megtagadása,
- b) a nyilvános vita engedélyezése vagy megtagadása,
- c) a doktori cím odaítélése vagy megtagadása.

A b) pont szerinti hatáskör (38. §) kivételével e jogköröket a Doktori Tanács más személyre vagy testületre nem ruházhatja át.

(3) A Doktori Tanács döntési hatáskörébe tartozik továbbá:

- a) az Ügyrendi Bizottság kinevezése,
- b) az Ügyrendi Bizottság Ügyrendjének elfogadása,
- c) honosítási kérelmeknek a vonatkozó jogszabály szerinti elbírálása,
- d) a tudományos osztályok ügyrendjében megállapított minimumkövetelmények véleményezése és összehangolása,
- e) a nyilvánosság korlátozása egyes doktori ügyekben titokvédelmi okból.

A Doktori Tanács működése

13. §

(1) A Doktori Tanács a munkáját zárt ülésein végzi, és az ügyeket előterjesztés alapján tárgyalja.

(2) A Doktori Tanács ülése valamely konkrét ügyben akkor határozatképes, ha azon az összeférhetetlenség miatt ki nem zárt tagjainak több mint a fele jelen van. Mindegyik tisztségviselőnek és tagnak egyenlő szavazata van.

(3) A Doktori Tanács határozatának meghozatalakor kizárólag „igen” vagy „nem” szavazat adható le. A Doktori Tanács érvényes döntéséhez a jelen lévő szavazásra jogosultak 50 százalékot meghaladó egy-nemű szavazata szükséges.

14. §

(1) A Doktori Tanács elnökének hatáskörébe tartozik különösen a Tanács ülésének összehívása, az ülés napirendjének megállapítása, az előterjesztők kijelölése, a tanácskozás vezetése, az oklevelek aláírása és ünnepélyes átadása.

(2) A doktori cím megszerzését tanúsító okiratot az MTA elnöke és a Doktori Tanács elnöke – akadályoztatás esetén társelnöke – írja alá.

A Doktori Tanács Ügyrendi Bizottsága

15. §

(1) A Doktori Tanács Ügyrendi Bizottsága (a továbbiakban Ügyrendi Bizottság) három tagból áll. Elnökét és két tagját a Doktori Tanács a Gazdaság- és Jogtudományok Osztályának javaslata alapján akadémikus vagy MTA doktora címmel (vagy azzal egyenértékű tudományos fokozattal) rendelkező köztestületi tagok közül választja háromévi időtartamra. A bizottsági tagság a hároméves megbízás lejártát köve-

tően egy alkalommal megújítható. Az Ügyrendi Bizottság tagja nem lehet egyidejűleg a Doktori Tanács tagja.

- (2) Az Ügyrendi Bizottság az Ügyrendjét maga dolgozza ki, és azt a Doktori Tanács fogadja el.
- (3) Az Ügyrendi Bizottság kizárólag a doktori eljárás szabályszerűségét vizsgálja, az azt kifogásoló bejelentések alapján. Saját kezdeményezésére az Ügyrendi Bizottság nem jár el.
- (4) Az Ügyrendi Bizottság jogorvoslati fórumként kizárólag az eljárás szabályszerűségéről dönt. Döntése a doktori eljárásban részt vevőkre kötelező.
- (5) Az Ügyrendi Bizottság akkor határozatképes, ha az ülésén mindhárom tagja jelen van. Az Ügyrendi Bizottság tagjai a döntés meghozatalakor kizárólag „igen” vagy „nem” szavazatot adhatnak le. Az Ügyrendi Bizottság döntését szótöbbséggel hozza.
- (6) Az Ügyrendi Bizottság igazgatási-titkársági feladatait az MTA Titkárságának Jogi és Igazgatási Főosztálya látja el.

Az MTA tudományos osztályai

16. §

(1) A tudományos osztály és a tudományos bizottság doktori eljárással kapcsolatos alapvető feladat- és hatáskörét a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1994. évi XL. törvény, valamint az akadémiai Alapszabály és Ügyrend határozza meg. A doktori eljárást az MTA tudományos osztályai készítik elő. Feladatuk a (2) bekezdésben felsoroltakon túlmenően a tudományos bizottságok habitusvizsgálati munkájának szakmai, ügyrendi és tudományetikai ellenőrzése azzal, hogy eljárási szabálysértés miatt előterjesztett kifogásról az Ügyrendi Bizottság dönt, tudományetikai eljárás lefolytatására a Tudományetikai Bizottság jogosult. Az illetékes tudományág és a szakterületek sajátosságainak megfelelő érdemi követelményeiket osztályügyrendjükben maguk állapítják meg. Az osztályügyrendek doktori eljárásra vonatkozó részét az érdemi követelményekre vonatkozó javaslatukkal együtt jóváhagyásra a Doktori Tanács elé terjesztik. A Doktori Tanács a tudományos osztályok követelményeit a Doktori Tanács Eljárási Szabályzatában és Ügyrendjében rögzíti.

(2) A doktori eljárásban az MTA tudományos osztályainak a feladata és hatásköre:

döntés

- a) a doktori kérelem szempontjából a tudományági illetékességről,
- b) rövid értekezés benyújtása esetén a doktori eljárás annak alapján való lefolytathatóságáról, továbbá
- c) a doktori eljárásban alkalmazható idegen nyelvről,

javaslattétel a Doktori Tanácsnak

- d) a kérelmező doktori habitusának, tudományos munkásságának megítélése alapján a doktori eljárás folytatásáról, azaz a doktori mű bírálatra bocsátásáról,
- e) a hivatalos bírálók és a bírálóbizottság személyi összetételéről, továbbá
- f) a bírálóbizottság véleménye alapján a doktori cím odaítéléséről,

(3) A doktori eljárásban a tudományos osztály ülése akkor határozatképes, ha azon jelen van

- a) az ügy összes előterjesztője, továbbá
- b) a szavazati joggal rendelkező tagjainak legalább a fele azzal, hogy a szavazásra jogosultak számából le kell vonni azon tagokat, akikkel szemben az eljárásban összeférhetlenség áll fenn.

(4) Az osztály valamennyi kérdésben titkos szavazással dönt, amely során „igen” vagy „nem” szavazat adható le. Érvényes döntéshez a jelen lévő szavazásra jogosultak 50 százalékot meghaladó egynemű szavazata szükséges.

Az MTA tudományos bizottságai

17. §

(1) A doktori eljárásban az egyes osztályokhoz tartozó tudományos bizottságok feladata és hatásköre elsősorban az eljárás habitusvizsgálati szakaszára terjed ki, a bírálati szakaszt annyiban érinti, hogy nyilatkoznak az értekezés formai alkalmasságáról, valamint javaslatot tesznek a hivatalos bírálók és a bírálóbizottság személyi összetételére. Feladatuk a (2) bekezdésben felsorolt szempontok alapján a kérelmező doktori habitusának vizsgálata, azaz tudományos munkásságának megítélése és ennek alapján állásfoglalás és javaslatétel az osztály számára a doktori eljárás bírálati szakaszának lefolytatására vagy elutasítására.

(2) A doktori eljárásban az MTA tudományos bizottságainak a feladata és hatásköre:

döntés

- a) a doktori kérelem szempontjából a szakterületi illetékességről,
- b) a doktori mű formai alkalmasságáról,

javaslattétel az osztálynak

- c) a kérelmező doktori habitusa, azaz tudományos munkássága alapján a doktori eljárás lefolytatásáról, vagyis a doktori mű bírálatra bocsátásáról,
- d) a hivatalos bírálók és a bírálóbizottság személyi összetételéről,
- e) a doktori eljárás rövid értekezés alapján való lefolytathatóságáról.

A bizottság az a) pontban meghatározott döntését – inter- és multidiszciplináris témákban benyújtott pályázat kivételével – átruházhatja a bizottság elnökére.

(3) A doktori eljárásban a tudományos bizottság ülése akkor határozatképes, ha azon jelen van

- a) az ügy összes előterjesztője, továbbá
- b) a doktori eljárásban szavazati joggal rendelkező tagjainak legalább a fele azzal, hogy a szavazásra jogosultak számából le kell vonni azon tagokat, akikkel szemben az eljárásban összeférhetlenség áll fenn.

(4) A tudományos bizottság

- a) a doktori habitusról és annak alapján a doktori mű bírálati eljárásra bocsátásáról 1–5 pontos rendszerű szavazással alakítja ki véleményét. A szavazás eredménye akkor pozitív, ha a pontok száma meghaladja a szavazásban részt vevők által adható legnagyobb összpontszám 70%-át.
- b) a rövid értekezés alapján lefolytatható eljárás engedélyezéséről, valamint a többi kérdésben „igen” és „nem” szavazatokkal dönt. Érvényes döntéshez a szavazásban részt vevők 50 százalékot meghaladó egynemű szavazata szükséges.

(5) Ha az MTA tudományos osztályai szükségesnek tartják, az osztályhoz tartozó habitusvizsgálati ügyekkel foglalkozó külön doktori bizottságot működtethetnek, amely a tudományos bizottság 17. § (2) bekezdésében felsorolt feladatait végzi el, és eljárására az akadémiai Alapszabályban a doktori bizottságokra irányadó szabályokat kell alkalmazni. Az osztály a doktori bizottság állásfoglalását a tudományos bizottság állásfoglalásaként veheti figyelembe.

Inter- és multidiszciplináris eljárási kérelmek

18. §

(1) Ha a kérelmező tudományos teljesítménye és a benyújtott doktori mű elbírálására több tudományágot jelöl meg (inter- vagy multidiszciplináris kérelmet nyújt be) a Doktori Tanács két (multidiszciplináris kérelem esetén három) tudományos osztályt kér fel az eljárásban való illetékességük megállapítására,

valamint illetékesség esetén nyilatkozatot kér arról, hogy az eljárás során „befogadó” vagy „közreműködő” osztály szerepet vállal-e.

- a) Ajánlatos, hogy a kérelmező tudományos munkásságának megítélésében szakmailag leginkább illetékes tudományos osztály vállalja a „befogadó osztály” szerepét. Amennyiben a felkért tudományos osztály úgy ítéli meg, hogy tudományos illetékessége a kérelmező tudományos tevékenységének és a doktori mű témájának csupán egyes részeire (területére) terjed ki, az eljárásban a „közreműködő osztály” szerepet jelölheti meg.
- b) A „befogadó” és a „közreműködő” osztályoknak a doktori eljárással kapcsolatos hatáskörét és feladatait az MTA Doktori Tanácsának Eljárási Szabályzata és Ügyrendje részletezi.

(2) A doktori eljárás habitusvizsgálati szakaszában mindkét (multidiszciplináris eljárás esetén mindhárom) osztály tudományos (doktori) bizottsága elvégzi a Doktori Szabályzat 33. §-ában rögzített feladatokat, nyilatkozik az osztály követelményeinek teljesítéséről, és javaslatot tesz az osztálynak az eljárás folytatására vagy elutasítására.

(3) A doktori eljárás habitusvizsgálati szakaszában mindkét (multidiszciplináris eljárás esetén mindhárom) tudományos osztály elvégzi a Doktori Szabályzat 34. §-ában rögzített feladatokat, és javaslatot tesz a Doktori Tanácsnak az eljárás folytatására vagy elutasítására, valamint javaslatot tesz a hivatalos bírálók és a bírálóbizottság elnökének és tagjainak személyére.

(4) A tudományos osztályok javaslatai alapján a Doktori Tanács – kiemelten figyelembe véve az osztályoknak a Doktori Tanácsba delegált képviselőinek véleményét – összeállítja a hivatalos bírálók és a bírálóbizottság névsorát.

A bírálóbizottság

19. §

(1) A kérelmezőnek a doktori műben foglalt tudományos eredményei részletes érdemi vizsgálatát bírálóbizottság végzi. A bírálóbizottság folytatja le az elbírálásra benyújtott mű nyilvános vitáját, azaz a hivatalos bírálók véleményét figyelembe véve minősíti a doktori művet, az abban foglalt új eredményeket, a téziseket, valamint a jelölt vitakészségét. Ennek alapján részletes indoklással alátámasztott javaslatot terjeszt elő a tudományos osztálynak, valamint a Doktori Tanácsnak a doktori cím odaítéléséről.

(2) A bírálóbizottságot a kérelmező szakterületének és munkásságának megfelelő szakemberek közül az MTA illetékes tudományos osztályának javaslata alapján a Doktori Tanács bízza meg. A bírálóbizottság kijelölésével az osztály a doktori műben foglalt tudományos eredmények minősítésére vonatkozó szakmai döntési illetékességét a bírálóbizottságra ruházza át.

(3) A bírálóbizottság elnökből, titkárból és rajtuk kívül legalább öt, legfeljebb hét tagból áll. Ha az érintett szakterületnek (inter- vagy multidiszciplináris eljárás esetén szakterületeknek) megfelelő akadémikus vagy az MTA doktora címmel (vagy a tudomány doktora fokozattal) rendelkező személyekből a teljes bírálóbizottság nem hozható létre, a bírálóbizottsági titkár és tag kivételes esetben csak PhD- vagy azzal egyenértékű fokozattal rendelkező személy is lehet, de a bírálóbizottságban összesen legfeljebb két csak PhD-fokozattal rendelkező személy vehet részt.

(4) A bírálóbizottság abban az esetben határozatképes, ha elnöke, titkára és legalább négy tagja a nyilvános vitán – annak megkezdésétől a bírálóbizottság zárt ülésének a végéig – jelen van. Inter- vagy multidiszciplináris eljárás esetén az illetékes osztályok által javasolt bírálóbizottsági tagok közül legalább két-két személynek kell jelen lennie a határozatképességhez.

A hivatalos bírálók

20. §

(1) A doktori eljárásban a kérelmező konkrét tudományos eredményeinek a bírálóbizottság előtt és a nyilvános vitán való bemutatása érdekében a doktori mű részletes érdemi vizsgálatának elvégzésére hivatalos bírálókat kell megbízni.

- (2) A hivatalos bírálókat a kérelmező munkásságához közel álló szakemberek közül az MTA illetékes tudományos osztályának javaslata alapján a Doktori Tanács bízta meg.
- (3) A hivatalos bírálók száma háromnál kevesebb nem lehet.
- (4) Ha az érintett szakterületnek megfelelő akadémikus vagy MTA doktora címmel rendelkező személyekből a három bíráló nem állítható ki, a hivatalos bírálattal legfeljebb egy csak PhD-fokozattal rendelkező személy is megbízható.
- (5) Indokolt esetben hivatalos bírálóként legfeljebb egy külföldi szakember is megbízható.

Az előterjesztők

21. §

- (1) A doktori eljárásban a kérelmező tudományos tevékenységének vizsgálatát és annak eredményeit az ügyben eljáró testület (Doktori Tanács, tudományos osztály, tudományos bizottság, doktori bizottság) számára – a bírálóbizottság előtt lefolytatandó nyilvános vita kivételével – előterjesztők mutatják be.
- (2) Az előterjesztő a tudományág/szakterület szerint illetékes szakember, aki az eljáró testület tagja, ennek hiányában pedig erre felkért külső szakértő lehet (2. § (3) bekezdés). A tudományos bizottságban kivételes esetben, ha az érintett szakterületnek megfelelő akadémikus vagy MTA doktora címmel rendelkező személyekből a két előterjesztő nem állítható ki, a feladattal legfeljebb egy csak PhD- vagy azzal egyenértékű fokozattal rendelkező személy is megbízható.
- (3) Az előterjesztőt a Doktori Tanácsban az elnök, az MTA tudományos osztályán az osztályelnök, a tudományos bizottságban annak elnöke bízta meg a feladat elvégzésével.
- (4) A Doktori Tanácsban a doktori ügynek – az (5) bekezdésben meghatározott kivétellel – egy, a tudományos osztályon egy vagy két, a tudományos bizottságban és a doktori bizottságban két vagy három előterjesztője lehet. Adott ügyben ugyanaz a személy a bizottságban és az osztályon előterjesztő nem lehet.
- (5) A Doktori Tanácsban a szakmailag illetékes tanácsstag az előterjesztő. Ha a Doktori Tanács tagjai között nincs a tudományág szerint megfelelő előterjesztőnek alkalmas tag, akkor a feladat ellátására elsősorban a tudományos osztály tagját vagy a tudományos bizottság elnökét kell felkérni. Inter- vagy multidiszciplináris eljárás esetén valamennyi illetékes osztály egy-egy tanácstagja az előterjesztő. Az előterjesztő munkáját külső szakértő is segítheti.
- (6) Az előterjesztők távollétében a doktori ügy nem tárgyalható. Tartós távollét esetén az elnök új előterjesztőt kér fel.
- (7) Indokolt esetben előterjesztőként legfeljebb egy külföldi szakember is megbízható.

A külső szakértő

22. §

- (1) A Doktori Tanács elnöke külső szakértőt bízhat meg abban az esetben, ha a kérelmező tudományos teljesítményének megítélése
  - a) a doktori eljárás lefolytatásának engedélyezése,
  - b) a doktori vitára bocsátás, vagy
  - c) a doktori cím odaítélése során az illetékes tudományos osztály vagy bizottság, illetve a hivatalos bírálók és a bírálóbizottság javaslata alapján nem egyértelmű, s az más módon nem tisztázható.
- (2) A külső szakértőt a kérelmező tudományos munkásságához közel álló szakemberek közül az illetékes tudományos osztály javaslata alapján a Doktori Tanács elnöke kéri fel. Ha a szakértő feladata a kérelmező doktori művének véleményezésére vonatkozik, akkor a szakértői véleményt a kérelmezővel közölni kell, és lehetőséget kell adni számára, hogy arra észrevételt tegyen.

(3) Indokolt esetben külső szakértőként legfeljebb egy külföldi szakember is felkérhető.

Az összeférhetetlenség és elfogultság

23. §

(1) A doktori eljárásból – a nyilvános vita kivételével – ki van zárva, és az érdemi elbírálásban nem működhet közre, valamint az ügy tárgyalásakor nem lehet jelen az,

- a) akitől az ügy tárgyalásakor elbírálása nem várható el (a kérdésről a Doktori Tanács, illetve felkérésére az Ügyrendi Bizottság dönt);
- b) aki a kérelmező közeli hozzátartozója vagy hozzátartozója (Polgári Törvénykönyv 685. § b/pont);
- c) aki a kérelmező közvetlen munkahelyi vezetője vagy beosztottja, közvetlen munkatársa azonos szervezeti egységnél (azonos egységnek számít az azonos tanszék, intézeti osztály, kutatócsoport vagy pályázati kutatócsoport, de nem számít annak az egyetem, annak kara, a kutatóintézet, a múzeum vagy egyéb intézmény);
- d) aki háromnál több esetben a kérelmező társszerzője a pályázat témakörében;
- e) akinek tudományos cím- vagy fokozatszerzés vagy habilitáció érdekében benyújtott munkáját a kérelmező hivatalos bírálóként véleményezte, vagy annak elbírálásában részt vett;
- f) aki tudományos cím- vagy fokozatszerzés során a kérelmező tudományos vezetője volt, vagy akinek a kérelmező volt a tudományos vezetője;

(2) Nem lehet hivatalos bíráló és a bírálóbizottság tagja, aki az eljárás alapjául szolgáló doktori mű által felhasznált bármely munkában a kérelmező társszerzője, vagy a kérelmezővel azonos munkahelyen dolgozik az (1) bekezdés c) pontja szerint.

(3) Az összeférhetetlenség kérdésére az adott ülés elnöke az ülés kezdetén köteles felhívni az ülésen részt vevők figyelmét. Összeférhetetlen személy az ülés elnökének szóban, bíráló, bírálóbizottsági tagság esetén pedig a Doktori Tanács Titkárságának írásban köteles jelezni az összeférhetetlenségét és annak okát (36. § (1) bekezdés). Ha a kérelmező tartja összeférhetetlennek a kijelölt bírálót vagy bírálóbizottsági tagot, ezt ugyancsak a Doktori Tanács Titkárságának kell írásban jeleznie (36. § (2) bekezdés). Az összeférhetetlenséget – a kérelmező előterjesztésére vagy hivatalból – a Doktori Tanács állapítja meg, szükség esetén az Ügyrendi Bizottság véleményét is kikérve.

III. fejezet A DOKTORI ELJÁRÁS

A) A DOKTORI ELJÁRÁS MEGINDÍTÁSA

A doktori eljárás

24. §

(1) A doktori eljárás két egymást követő szakaszból áll, ezek:

- a) a habitusvizsgálati és
- b) a bírálati

szakasz. A habitusvizsgálati szakaszban a kérelmező személyét, a bírálati szakaszban a doktori művét vizsgálják.

(2) A doktori habitusvizsgálat a kérelmező hazai és nemzetközi tudományos munkásságának és teljesítményének a megítélésére irányuló eljárás, amelyet az MTA szakmailag illetékes tudományos bizottságai és osztályai végeznek, arra felkért előterjesztők értékelése alapján. A habitusvizsgálati eljárás a kérelmező tudományos munkásságának tudományos bizottsági vizsgálatával indul, a tudományos osztálynak a

doktori mű bírálatra bocsátására vagy elutasítására tett javaslatával folytatódik, és a Doktori Tanács döntésével fejeződik be.

(3) A doktori bírálati eljárás a kérelmező doktori művében foglalt tudományos eredményeinek a megítélésére irányuló eljárás, amelyben a hivatalos bírálók, a bírálóbizottság és a szakmai tudományos közvélemény vesz részt. A bírálati eljárás a doktori mű bírálatra bocsátásával indul, a nyilvános vitával folytatódik, és a doktori cím odaítélésével vagy elutasításával zárul.

A doktori eljárás iránti kérelem

25. §

(1) A doktori eljárás lefolytatása folyamatosan kérvényezhető, amit a kérelmező kezdeményez.

(2) A doktori cím megszerzése iránti eljárás megindítását az kérelmezheti, aki a jelen szabályzat 1. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek eleget tesz.

(3) A doktori cím megszerzése iránti kérelmet legkorábban az egyetem által odaítélt PhD- vagy azzal egyenértékű tudományos fokozat megszerzésétől számított öt év elteltével lehet benyújtani. Az ötéves várakozási idő alól különösen indokolt esetben az MTA illetékes tudományos osztályának javaslata alapján a Doktori Tanács felmentést adhat. Ebben az esetben a doktori mű rövid értekezés (tézises összefoglaló) formájában nem adható be.

(4) A doktori eljárás lefolytatása iránti kérelmet a jelen szabályzat melléklete szerinti formanyomtatványon az MTA Doktori Tanács Titkárságához kell benyújtani.

A kérelemben meg kell jelölni azt a tudományterületet, tudományágot és tudományszakot, amelynek művelésében elért eredményeivel kívánja a kérelmező a doktori címet megszerezni. Ha a jelölt a pályázatát az Alapszabály 24. § (6) bekezdése figyelembevételével inter- vagy multidiszciplinárisan kívánja elbíráltatni, meg kell neveznie külön a tudományos munkássága (habitus) és külön a doktori műve szempontjából érintett tudományterületeket, tudományágakat és szakterületeket, valamint az ezekhez tartozó tudományos osztályokat és doktori eljárásban illetékes tudományos bizottságokat.

(5) A kérelem benyújtásával egyidejűleg a kérelmező véglegesíti a publikációs és hivatkozási jegyzékét a Magyar Tudományos Művek Tárában (MTMT), amit a doktori eljárás lefolytatása iránti kérelem benyújtását követően az MTMT munkatársai ellenőriznek.

(6) Az MTMT ellenőrzést követően a kérelem kiegészítendő a következőkkel:

- a) az egyetemi végzettséget igazoló oklevél másolatát,
- b) a PhD- vagy azzal egyenértékű tudományos fokozat megszerzését igazoló oklevél másolatát, külföldön szerzett tudományos fokozat (PhD) esetén az oklevél közjegyző által hitelesített másolatát és hivatalos magyar nyelvű fordítását, továbbá, ha annak honosítása megtörtént, az arról szóló okiratot,
- c) a tudományos pályafutásról szóló önéletrajzot,
- d) a kérelmező által készített doktori művet, idegen nyelven benyújtott mű esetén az illetékes osztály arra vonatkozó engedélyét,
- e) a doktori mű összefoglalóját tartalmazó füzetet (Doktori Tanács Eljárési Szabályzata és Ügyrendje),
- f) „Tudományos munkásság összefoglalása” címmel külön lapon maximum 300 szó (1800 karakter) terjedelemben a kérelmező tudományos munkássága azon értékeinek az összefoglalását, aminek alapján az MTA doktora címet elnyerni kívánja,
- g) a kérelmező saját megítélése szerint jelentősnek vagy jellemzőnek tartott és a tudományos fokozat megszerzését követő időszak eredményeit tartalmazó tudományos publikációk közül ötnek egy-egy példányát,
- h) a habitusvizsgálathoz szükséges önértékelési adatokat az illetékes tudományos osztály követelményrendszerében előírt formában (Doktori Tanács Eljárési Szabályzata és Ügyrendje),
- i) az eljárási díj befizetését igazoló iratot, és
- j) bármely más anyagot, amelyet az illetékes tudományos osztály ügyrendjében előír.

(7) A kérelem benyújtásakor be kell mutatni az egyetemi végzettséget és a PhD- vagy azzal egyenértékű tudományos fokozat megszerzését igazoló oklevelet eredeti példányban az MTA Doktori Tanács Titkárságánál, amely annak tartalmát és hitelességét megvizsgálja, és az arra vonatkozó megállapítását írásban rögzíti a doktori ügyben eljáró személyek és testületek számára.

(8) Inter- vagy multidiszciplináris pályázatot rövid értekezés (tézises összefoglaló) alapján nem lehet benyújtani.

(9) Inter- vagy multidiszciplináris pályázat esetén a „befogadó” osztályt a kérelmező által megjelölt osztályok közül az osztályok illetékességi nyilatkozata alapján a Doktori Tanács jelöli ki.

A doktori mű

26. §

(1) A doktori cím megszerzése iránti kérelemhez olyan doktori művet kell mellékelni, amely önmagában véve is alkalmas a kérelmező eredeti tudományos teljesítményének értékelésére, megítélésére, valamint tudományos kérdés megoldásának bemutatására.

(2) A doktori mű formájára, terjedelmére irányadó előírásokat az MTA tudományos osztályai állapítják meg.

(3) Doktori művet háromféle formában lehet benyújtani:

- a) a cím elnyerése érdekében készített értekezés,
- b) a kérelem benyújtása előtt legfeljebb 3 évvel korábban megjelent önálló könyv,
- c) rövid értekezés, amely a kérelmező önálló tudományos tételeit foglalja össze szakmailag megvitatható és értékelhető formában, megfelelő mellékletekkel ellátva.

(4) A doktori mű alapformája az értekezés és az önálló könyv. A doktori műhöz külön összefoglalót kell mellékelni.

(5) A rövid értekezés kivételes forma. Az MTA tudományos osztályai – tudományos bizottságaik előzetes állásfoglalásának figyelembevételével – döntenek arról, hogy a kérelmező által már elért, általánosan elismert, kiemelkedő, nagy hatású tudományos teljesítmények (pl. életmű, tudományos alkotás) vagy a tudományokban általános témaművelési mód alapján a konkrét esetekben a doktori eljárás lefolytatható-e rövid értekezés alapján. A rövid értekezéshez külön összefoglalót kell mellékelni.

(6) A doktori mű az illetékes osztály előzetes engedélye alapján idegen nyelven is benyújtható.

(7) Nem lehet eljárást kezdeményezni olyan művel, amelyet más tudományos cím vagy fokozat megszerzésére már felhasználtak.

Eljárás idegen nyelven

27. §

(1) Idegen nyelven benyújtott doktori mű esetén a doktori eljárás részben vagy egészben idegen nyelven folytatható le, ha a megjelölt nyelv használatát az MTA illetékes tudományos osztálya engedélyezte. Az engedélyben az osztálynak nyilatkoznia kell arról, hogy csak a doktori mű idegen nyelvű, vagy az eljárás is, ez utóbbi esetben annak mely része zajlik idegen nyelven.

(2) A doktori eljárásban tolmács nem alkalmazható. Az eljárásban csak az a személy vehet részt, aki az eljárás során használt nyelvet érti és beszéli.

Társszerzőség, pályázat közös mű benyújtásával

28. §

(1) Ha a doktori műben foglalt eredményeket a kérelmező másokkal együttműködve érte el, és abban saját teljesítménye kétséget kizáróan nem állapítható meg, az osztály vagy a bizottság felhívására a ké-

relmező tartozik a társszerzők nyilatkozatát benyújtani annak érdekében, hogy kétséget kizáróan elkülöníthető legyen a kérelmező saját teljesítménye.

(2) A közös művel történő pályázat rendkívüli forma, csak nagyon indokolt esetben kerülhet rá sor. Ha többen egyazon doktori művel, közös eredményekkel kívánnak doktori címet szerezni, a doktori mű létrehozásában való közreműködésük arányát meg kell jelölniük. Minden pályázó külön készíti el tézises összefoglalóját, pontosan megjelölve a tézisekre vonatkozó tulajdonjogát. A doktori kérelmet külön-külön kell benyújtaniuk, és a doktori habitusvizsgálati eljárást is személyenként külön-külön, egymástól függetlenül kell lefolytatni. Az együttes vagy külön bírálat és/vagy védelem engedélyezéséről a Doktori Tanács dönt.

(3) Oszthatatlan közös teljesítmény alapján vagy ha a részesedés aránya nem tisztázott, a doktori cím nem ítélhető oda.

Hiánypótlás

29. §

(1) Ha a kérelem hiányos – azaz nem felel meg a jelen szabályzat 25. § (6)–(7) bekezdésében felsorolt valamennyi követelménynek – a hiányok pótlására az MTA Doktori Tanácsának Titkársága felhívja a kérelmezőt. Nem nyújthatók be hiánypótlás keretében a 25. szakasz (6) bekezdés c), d), e), g), h), i), j) és k) pontjában megjelölt mellékletek, valamint a kérelem.

(2) Ha a hiánypótlásra való felhívásnak a kérelmező a felhívás kézbesítésétől számított három hónapon belül nem tesz eleget, az eljárást meg kell szüntetni. E formai okból hozott megszüntető határozat nem akadályozza annak, hogy a kérelmező bármikor új doktori eljárás lefolytatását kérje, azonban az eljárás díját ismételten be kell fizetnie, a korábbiét pedig nem igényelheti vissza.

A kérelem visszavonása

30. §

A kérelmező a doktori eljárás lefolytatására benyújtott kérelmét a doktori eljárás bármely szakaszában külön indoklás nélkül visszavonhatja. A visszavonási nyilatkozatot írásban kell benyújtania. A kérelem visszavonása alapján az MTA Doktori Tanácsának elnöke az eljárást megszünteti. A megszüntetés napjától számított két éven belül új doktori eljárásra nem kerülhet sor. A befizetett eljárási díj visszafizetését a kérelmező nem igényelheti.

Az illetékesség

31. §

(1) Ha a doktori eljárás lefolytatásának formai akadályozó nincs, a Doktori Tanács elnöke a kérelmet és mellékleteit a kérelmező tudományos tevékenysége és a benyújtott mű tárgya alapján az MTA a kérelmező által megadott tudományos osztályának küldi meg, majd annak elnöke azt a szakterület szerint illetékes tudományos bizottsághoz továbbítja.

(2) A tudományág szerinti illetékesség a tudományos osztály, a tudományszak szerinti illetékesség a tudományos bizottság illetékességét jelenti. Az MTA tudományos osztályait és tudományos bizottságait a tudományági és szakterületi illetékesség megjelölésével a Doktori Tanács Eljárási Szabályzata és Ügyrendje sorolja fel.

(3) Az osztály és a bizottság a kérelmet illetően mérlegeli az illetékességét.

(4) Az osztály az illetékességéről a következő döntéseket hozhatja:

- a) az osztály az eljárásban való közreműködésre illetékesnek tartja magát: ez esetben megállapítja az érintett szakterülete(ke)t, és kijelöli az eljárás előkészítésére az illetékes bizottságot,

- b) az osztály az eljárásban nem tartja illetékesnek magát, javaslatot tesz az általa illetékesnek tartott osztályra, és erről értesíti a Doktori Tanácsot,
  - c) az osztály az eljárásban nem tartja magát illetékesnek, a kérelmet visszaküldi a Doktori Tanácsnak.
- (5) A bizottság az illetékességéről a következő döntéseket hozhatja:
- a) a bizottság az eljárásban való közreműködésre illetékesnek tartja magát, és elindítja a doktori habitusvizsgálati eljárást,
  - b) a bizottság az eljárásban nem tartja magát illetékesnek, és a kérelmet visszaküldi az osztálynak.
- (6) Mind az osztálynak, mind a bizottságnak a megbízás kézhezvételétől számított 15 napon belül van lehetősége nyilatkozni az illetékesség hiányáról. Inter- és multidiszciplináris pályázat esetén az osztály határideje 30 nap lehet. Nyilatkozat hiányában a felkérést elfogadottnak kell tekinteni.
- (7) Az illetékesség a doktori eljárásnak csak a habitusvizsgálati szakaszában mérlegelhető, a bírálati eljárásra bocsátást követően már nem vizsgálható. Hasonlóképpen a tudományterület, a tudományág és a szakterület a bírálati eljárásra bocsátást követően már nem változtatható meg.

A doktori eljárásra bocsátás megtagadása

32. §

- (1) Azokban az ügyekben, amelyekben az eljárásban való közreműködésre az MTA tudományos osztályai az illetékességüket valamennyien kizárták, a Doktori Tanács elnöke egyeztető megbeszélést folytat az érintett osztályok elnökeivel a Doktori Tanács álláspontjának kialakítása végett. Ha ennek során a Doktori Tanács megállapítja, hogy az eljárás lefolytatására nincs mód, az eljárásra bocsátást megtagadja.
- (2) Inter- vagy multidiszciplináris eljárási kérelem esetén a Doktori Tanács elutasítja az eljárásra bocsátást:
- a) ha a kérelmező által megnevezett tudományos osztályok egyike sem tartja magát illetékesnek az eljárás lefolytatásában,
  - b) ha van „befogadó osztály”, de nincs „közreműködő” osztály, amely a kérelmező eljárásában illetékesnek tartja magát. Ilyen esetben a Doktori Tanács felajánlja a kérelmezőnek, hogy módosítsa inter- vagy multidiszciplináris kérelmét, ennek hiányában az eljárást megszünteti.
- (3) A Doktori Tanács az eljárás lefolytatását megtagadja, ha arra a doktori eljárásban használni kívánt nyelven – az MTA illetékes tudományos osztályai szerint – nincs mód.
- (4) Az eljárás megtagadásáról szóló határozat ellen érdemi szakmai szempontokra alapított jogorvoslatnak nincs helye.

B) A DOKTORI ELJÁRÁS HABITUSVIZSGÁLATI SZAKASZA

A tudományos bizottság feladata a habitusvizsgálati szakaszban

33. §

- (1) A doktori kérelemről először – az előterjesztők írásban benyújtott és szóban előadott szakvéleménye alapján – az MTA illetékes tudományos bizottsága foglal állást a megbízás kézhezvételétől számított 60 napon belül, amelyből az előterjesztőknek 30 nap áll rendelkezésükre előterjesztésük elkészítésére. Az állásfoglalást az illetékes tudományos osztálynak kell megküldeni.
- (2) A tudományos bizottság állásfoglalása általában öt, rövid értekezés benyújtása esetén hat részből áll:
- a) az illetékes szakterület megjelölése, amelyben a doktori kérelem elbírálható;
  - b) javaslat az osztály számára a doktori habitusvizsgálat eredménye alapján a kérelmező tudományos munkásságának megítéléséről és a bírálati eljárás lefolytatásáról;

- c) vélemény a doktori mű formai alkalmasságáról;
- d) nyilatkozat arról, hogy a kérelmező tudományos teljesítménye elér-e olyan kiemelkedő és nagy hatású szintet, amely alapján a doktori eljárás rövid értekezés benyújtásával is lefolytatható;
- e) a bírálók és a bírálóbizottság tagjainak kijelölése;
- f) nyilatkozat arról, hogy az előterjesztők a habitusvizsgálathoz kért adatokat tételesen ellenőrizték és értékelték.

(3) A doktori habitusvizsgálat az alábbi három részből áll:

- a) a publikációs és alkotási tevékenység megítélése,
- b) az idézettség vizsgálata,
- c) a tudományos közéleti tevékenység értékelése.

Az egyes osztályokra érvényes habitusvizsgálati minimumkövetelményeket az osztályok ügyrendje és ennek alapján a Doktori Tanács Eljárási Szabályzata és Ügyrendje tartalmazza.

(4) A kérelmező tudományos munkásságának értékelését a jelen szabályzat 1. § (1) bekezdésének e)–j) pontjában foglaltak és az osztályügyrendek alapján kell elvégezni, az adott osztályra vonatkozó követelményrendszer szerint, különös tekintettel a kérelmező azon tudományos eredményeire, amelyek rangos – tudományágtól és szakterülettől függő – nemzetközi, illetőleg hazai folyóiratokban vagy az osztály által előírt egyéb rangos kiadványokban jelentek meg, és külön kell értékelni az azokra való hivatkozásokat is.

(5) A kérelmező tudományos munkásságának értékelése során az osztály ügyrendjének és követelményrendszerének megfelelően, tudományometriai szempontok figyelembevételével is értékeli a kérelmező közleményeit és az azokra történt hivatkozásokat a 33. § (2) bekezdés f) pontja értelmében.

(6) A kérelmező tudományos munkásságának értékelése során vizsgálják továbbá a kérelmezőnek a tudományos utánpótlás képzésében betöltött szerepét, továbbá a hazai és a nemzetközi tudományos közéletben végzett tevékenységét, valamint – tartósan külföldön tartózkodó kérelmező esetében – a hazai kutatóhelyekkel való kapcsolatát.

(7) A vizsgálat során nem kerül sor a doktori mű érdemi részletes vizsgálatára; a mű formájával és tartalmával csak annyiban kell foglalkozni, hogy annak alapján megállapítható legyen, hogy

- a) a kérelmező helyesen jelölte-e meg a szakterületet;
- b) a doktori mű elbírálásra formailag alkalmas-e;
- c) rövid értekezés benyújtása esetén annak alapján az eljárás lefolytatható-e;
- d) kik lehetnek azok a szakmailag illetékes bírálók és bírálóbizottsági tagok, akik leginkább illetékesek a doktori bírálati eljárásban.

(8) Rövid értekezés esetén a kérelmező tudományos munkásságát az osztályon előírt sajátos feltételek figyelembevételével kell minősíteni.

(9) Hivatalos bírálónak legalább 5 (3 bíráló és 2 tartalék), a bírálóbizottságba legalább 9 (elnök, titkár, az ő tartalékaik és 5 tag) arra alkalmas szakembert kell megjelölni a 2. § (3), a 20. § (4) és a 19. § (3) előírásai szerint, akkor is, ha a tudományos bizottság negatívan ítéli meg a kérelmező tudományos munkásságát.

(10) Ha a kérelmező szakmai tevékenységének alapos megismeréséhez szükséges, a tudományos bizottság, valamint a tudományos osztály meghallgathatja a kérelmezőt, felkérheti, hogy előadásban ismertesse tudományos munkásságát és főbb önálló tudományos eredményeit, továbbá kutatóhelyet vagy külső szakértőt kereshet meg írásbeli információszerzés céljából.

A tudományos osztály feladata a habitusvizsgálati szakaszban

34. §

(1) A tudományos osztály megtárgyalja a tudományos bizottság állásfoglalását az előterjesztő(k) javaslata alapján. Az ülésen részt vesz a tudományos bizottság elnöke vagy megbízottja. Az osztály értékeli a ké-

relmező tudományos munkásságát, és érdemben indokolt állásfoglalást nyújt be róla a Doktori Tanácshoz. A Doktori Tanácsnak az osztály állásfoglalásával együtt a tudományos (és doktori) bizottság állásfoglalását is meg kell küldeni.

(2) A tudományos osztály állásfoglalása általában két, rövid értekezés benyújtása esetén három részből áll:

- a) javaslat a doktori habitusvizsgálat eredménye alapján a kérelmező tudományos munkásságának megítéléséről és a bírálati eljárás lefolytatásáról;
- b) nyilatkozat arról, hogy a kérelmező tudományos teljesítménye van-e olyan kiemelkedő és nagy hatású, hogy a doktori eljárás rövid értekezés alapján is lefolytatható;
- c) a bírálók és a bírálóbizottság tagjainak kijelölése.

(3) Állásfoglalásának kialakítása során az osztály a tudományos bizottságoknál ismertetett vizsgálati szempontok figyelembevételével jár el.

(4) Ha az osztály az eljárás rövid értekezés alapján való lefolytatását nem támogatja, akkor a doktori mű bírálati eljárásra nem bocsátható, azonban a doktori habitusvizsgálatot az osztály és a Doktori Tanács is lefolytatja. Ha a doktori habitusról az osztály pozitívan dönt, és azt a Doktori Tanács is megerősíti, az eljárás nem szűnik meg. A pályázó a határozat meghozatalától számított öt éven belül ugyanezen pályázat keretében értekezést nyújthat be. Ebben az esetben a kérelmező személyi alkalmasságát nem kell újból megvizsgálni.

A Doktori Tanács feladata a habitusvizsgálati szakaszban

35. §

(1) A Doktori Tanács a kérelemhez tartozó iratok, az MTA illetékes tudományos bizottságának javaslata és az illetékes tudományos osztály állásfoglalása alapján dönt a kérelmező doktori habitusáról, azaz szakmai személyi alkalmasságáról (Doktori Szabályzat 1. § (1) bekezdés). A Doktori Tanács erről titkos szavazással hozza meg határozatát.

(2) A Doktori Tanács a kérelmező doktori cím megszerzésére vonatkozó személyi alkalmasságáról hozott pozitív döntésével egyidejűleg engedélyezi a bírálati eljárás megindítását, és az illetékes osztály javaslatának megfelelően megbízza a hivatalos bírálókat és a bírálóbizottságot, s erről a kérelmezőt értesíti. A bírálati eljárás lefolytatásának engedélyezése a doktori művet nem minősíti.

(3) Ha a Doktori Tanács határozata a kérelmező szakmai személyi alkalmasságáról megegyezik az illetékes tudományos osztály támogató vagy elutasító véleményével, a doktori eljárás késedelem nélkül folytatódik, vagy megszűnik.

(4) Ha a Doktori Tanács határozata a kérelmező szakmai személyi alkalmasságáról ellentétes az illetékes tudományos osztály állásfoglalásával, a Doktori Tanács az indokolással ellátott határozatát megküldi az illetékes tudományos osztálynak abból a célból, hogy az – a tudományos bizottság bevonásával – ismételtén vizsgálja meg a kérelmező alkalmasságát, a megjelölt szempontokra tekintettel. A Doktori Tanács indokolása különösen arra tér ki, hogy a kérelmező szakmai alkalmasságának megítélésében milyen adatok vitathatók vagy hiányoznak.

(5) A Doktori Tanács a tudományos osztály fenti megkeresésre adott állásfoglalását tárgyaló ülésére meghívja az illetékes osztály elnökét vagy az általa kijelölt osztálytagot. Az ülésen hozott döntés végleges.

(6) Ha a Doktori Tanács a kérelmező szakmai személyi alkalmasságát negatívan ítéli meg, a bírálati eljárásra bocsátást nem engedélyezi, és ezzel a doktori eljárás megszűnik. E határozat meghozatalától számított három éven belül a kérelmező újabb doktori eljárást nem kezdeményezhet.

(7) A szakmai személyi alkalmatlanságot megállapító határozat ellen jogorvoslatnak nincs helye.

C) A DOKTORI ELJÁRÁS BÍRÁLATI SZAKASZA

A hivatalos bírálók és a bírálóbizottság felkérése

36. §

(1) A doktori bírálati eljárás a hivatalos bírálók és a bírálóbizottság felkérésével indul. A hivatalos bírálót a Doktori Tanács titkára, a bírálóbizottság tagjait a Doktori Tanács Titkárságának vezetője kéri fel. A felkérés elfogadásáról vagy elutasításáról 15 napon belül írásban nyilatkozni kell. Ha a hivatalos bíráló vagy a bírálóbizottság tagja, vagy ezek kijelölt pótagjai visszautasítják a Doktori Tanács felkérését az eljárásban való közreműködésre, a feladatra az osztályok újabb javaslatára a Doktori Tanácsnak mást kell kijelölnie.

(2) A kérelmező elfogultságra vagy összeférhetetlenségre hivatkozással kifogásolhatja a hivatalos bírálók és a bírálóbizottsági tagok személyéről szóló határozatot, annak kézhezvételétől számított 15 napon belül. A kifogást az MTA Doktori Tanácsa Titkárságának kell bejelenteni. A kifogásról a Doktori Tanács elnöke dönt, aki szükség esetén annak megalapozottságáról az Ügyrendi Bizottság döntését kéri. E határidő elteltével kifogás nem újítható be.

(3) Ha a felkért hivatalos bírálók közül öten nem vállalják a bírálati vélemény elkészítését – kivéve, ha a visszautasítás oka összeférhetetlenség – a kérelmező személyi alkalmasságát az osztály és a bizottság bevonásával ismételten tárgyalni kell újabb bírálók megnevezésével.

A hivatalos bírálat

37. §

(1) A hivatalos bírálóknak a doktori művet a Doktori Tanács Titkársága küldi meg. Lehetőséget kell biztosítani arra, hogy ha igénylik, az ügyben rendelkezésre álló iratokat is megtekinthessék.

(2) A hivatalos bírálók megbízatásuk kézhezvételétől számított három hónapon belül tartoznak véleményüket írásban benyújtani a Doktori Tanács Titkárságához. A határidőt – a hivatalos bíráló kérelmére – a Doktori Tanács elnöke egyszer legfeljebb három hónappal meghosszabbíthatja. Ha a határidő eltelik, és a hivatalos bíráló véleményét nem nyújtja be, a Doktori Tanács elnöke 15 napon belül visszavonja a megbízást, egyben új hivatalos bírálót bíz meg a kijelölt tartalék bírálók közül.

(3) A hivatalos bíráló bírálatában részletesen értékeli a doktori mű tudományos eredményeit, annak újdonságát, érdemeit és hiányosságait, valamint azt, hogy hiteles adatokat tartalmaz-e. Ennek alapján tételesen nyilatkozik arról, hogy a mű mely téziseit fogadja el új tudományos eredményként, és melyeket nem, végül hogy a doktori művet nyilvános vitára alkalmasnak tartja-e, avagy nem. A bírálónak bírálatában a doktori cím odaítéléséről még nem kell nyilatkoznia, erre csak a nyilvános vita végén kerül sor. A bírálónak jogában áll, hogy az egyes tézisekről és a mű elfogadásáról alkotott véleményét a nyilvános vita során megváltoztassa, és erről a vita végén nyilatkozzon.

(4) A hivatalos bírálói véleményeket a kérelmezőnek meg kell küldeni, aki a véleményekben foglaltakra három hónapon belül írásban köteles válaszolni. A Doktori Tanács elnöke kérelemre a határidőt legfeljebb egyszer meghosszabbíthatja. A határidő elmulasztása esetén a doktori eljárás automatikusan megszűnik.

A nyilvános vitára bocsátás

38. §

(1) A Doktori Tanács a hivatalos bírálók véleménye alapján dönt a nyilvános vitára bocsátásról az alábbi feltételek figyelembevételével:

- a) A nyilvános vitát engedélyezni kell, ha a hivatalos bírálók többsége bírálati véleményében a doktori mű nyilvános vitára bocsátását javasolja.
- b) A nyilvános vita nem engedélyezhető, ha egyetlen hivatalos bíráló sem javasolja a doktori mű nyilvános vitára bocsátását.

c) Ha egy hivatalos bíráló javasolja, kettő pedig elutasítja a doktori mű nyilvános vitára bocsátását, akkor a Doktori Tanács döntésétől függ a nyilvános vita engedélyezése.

(2) Ha a nyilvános vitát a Doktori Tanács nem engedélyezi, a doktori kérelmet elutasítja. A határozat meghozatalától számított három éven belül a kérelmező újabb doktori eljárást nem kezdeményezhet, de a határozat meghozatalától számított öt éven belül benyújtott kérelem esetén a személyi alkalmasságát nem kell újból megvizsgálni.

(3) A nyilvános vitára bocsátást megtagadó határozat ellen érdemi szakmai szempontokra alapított jogorvoslatnak nincs helye, csupán eljárási jogsértésre hivatkozva lehet jogorvoslatot előterjeszteni a határozat ellen.

39. §

(1) A doktori művet és a hivatalos bírálói véleményeket a Doktori Tanács Titkársága legkésőbb 30 nappal a nyilvános vita előtt a bírálóbizottság valamennyi tagjának megküldi.

(2) A doktori eljárásra bocsátott művet az MTA Doktori Tanácsának Titkársága a vita előtt legalább 30 nappal nyilvánosan elérhetővé teszi az MTA honlapján.

Érdemi szakmai kifogás

40. §

(1) A nyilvános vitára bocsátott doktori művel vagy az abban foglalt tudományos tézisekkel szemben – előzetesen írásban, vagy a nyilvános vita során szóban – bárki támaszthat szakmai kifogást (érdemi kifogás).

(2) Ha a bírálóbizottság valamely tagjának szakmai fenntartása van az elbírálás tárgyát képező tudományos eredményekkel kapcsolatban, azt érdemi kifogásként tartozik legkésőbb a nyilvános vitán írásban vagy szóban előterjeszteni.

(3) A nyilvános vita után érdemi szakmai kifogás már nem terjeszthető elő.

D) A DOKTORI VÉDÉS

41. §

(1) A kérelmező a doktori művében foglalt eredményeit doktori védelem keretében bocsátja vitára, védi meg.

(2) A doktori védelem az alábbi, időben szorosan egymást követő négy részből áll:

- a) a bírálóbizottság zárt ülése a nyilvános vita előtt,
- b) a nyilvános vita,
- c) a bírálóbizottság zárt ülése a nyilvános vita után,
- d) a bírálóbizottság döntésének kihirdetése.

Zárt ülés a nyilvános vita előtt

42. §

(1) A nyilvános vita előtti zárt ülésen a bírálóbizottság elnöke megállapítja, hogy a nyilvános vita lefolytatható-e, azaz a jelölt, a bírálók és a bírálóbizottság tagjai az előírt számban és összetételben megjelennek-e. A bírálóbizottság akkor határozatképes, ha abból legalább hat fő, közöttük az elnök és a titkár jelen van. A hivatalos bírálók közül legfeljebb egy hiányozhat, de negatív bírálatot adott bíráló távollétében a nyilvános vita nem folytatható le. Amennyiben a negatív véleményt adott bíráló a vitán nem jelenik meg, a vitát el kell halasztani, és ha kellő módon nem indokolja a távolmaradását, helyette új bíráló kijelölését kell kezdeményezni.

(2) Ha a vitának törvényes akadálya van, az elnök a nyilvános vita helyszínén bejelenti az elhalasztását az indok pontos megjelölésével, majd az összejövetelt berekeszti.

A nyilvános vita

43. §

(1) A nyilvános vita helyét és időpontját az MTA Doktori Tanácsának Titkársága tűzi ki, s azt megelőzően 30 nappal az MTA honlapján meghirdeti, továbbá az illetékes tudományos osztály és a tudományos bizottság tagjainak meghívót küld a tézisekkel együtt. Az érintett egyetemeket és kutatóintézeteket a nyilvános védésről az MTA honlapján keresztül tájékoztatja. Mások meghívásáról a kérelmező gondoskodhat.

(2) A nyilvános vitát a bírálóbizottság elnöke vezeti.

(3) A nyilvános vitán a kérelmező tudományos eredményeinek lényegét, téziseit szabad előadásban ismerteti. Ezt követően a bírálók ismertetik a bírálatukat.

(4) A nyilvános vita során bárki elmondhatja véleményét a kérelmező doktori művéről, annak tudományos tételeiről.

(5) A nyilvános vita során a kérelmezőnek érdemi választ kell adnia a hivatalos bírálatokra és valamilyen érdemi kérdésre és kifogásra, a hivatalos bírálóknak pedig nyilatkozniuk kell arról, hogy a jelölt bírálatokra adott válaszát elfogadják-e. A hivatalos bírálóknak a vita végén nyilatkozniuk kell arról, hogy elfogadják-e a doktori műben lefektetett új eredményeket vagy egy részüket, és ennek alapján javasolják-e a doktori cím odaítélését, vagy nem.

Zárt ülés a nyilvános vita után

44. §

(1) A nyilvános vita utáni zárt ülés a vita általános értékelésével kezdődik, különös figyelemmel a hivatalos bírálók véleményére, javaslatára és a jelölt válaszaira. A bírálóbizottság szükség esetén meghívhatja és meghallgathatja a zárt ülésen a hivatalos bírálókat is. Ezt követően a bírálóbizottság a doktori cím odaítéléséről titkos szavazással 1–5 pontig terjedő értékű szavazatokkal dönt. A bírálóbizottság minden tagját azonos szavazati jog illeti meg. A bírálóbizottság a doktori cím odaítélését abban az esetben javasolhatja, ha a pontok száma meghaladja a szavazásban részt vevők által adható legnagyobb összpontszám 70%-át.

(2) A szavazás után a bírálóbizottság a döntést és annak indoklását – a titkár közreműködésével – jegyzőkönyvben rögzíti. A jegyzőkönyvnek tételesen tartalmaznia kell, hogy a bírálóbizottság a jelölt mely téziseit fogadta el, és melyeket nem; továbbá, hogy melyek azok az új tudományos eredmények a doktori műben, amelyekkel a jelölt előrevitte a tudományt.

(3) A bírálóbizottság állásfoglalását a vita után nyilvánosan közli, és tételesen indokolja.

A cím odaítélése

45. §

(1) A bírálóbizottság a jegyzőkönyvben rögzített, a szavazati eredménnyel összhangban álló részletes indoklással ellátott állásfoglalását a Doktori Tanács Titkárságának a vitát követő három napon belül átadja, amit a Titkárság haladéktalanul továbbít az illetékes tudományos osztálynak.

(2) Az illetékes tudományos osztály megvizsgálja a bírálóbizottság állásfoglalását. Amennyiben ügyrendi vagy tudományetikai kifogás nem merül fel, a tudományos osztály a bírálóbizottság döntését felterjeszti a Doktori Tanácshoz elfogadásra. Ha ügyrendi vagy tudományetikai kifogás merül fel, a tudományos osztály ügyrendi kérdésben a Doktori Tanács Ügyrendi Bizottságához, etikai kérdésben az MTA Tudományetikai Bizottságához fordul, és az erről szóló határozatát megküldi a Doktori Tanácsnak.

(3) A Doktori Tanács a bírálóbizottság javaslatának és az illetékes tudományos osztály véleményének mérlegelésével határoz a doktori cím odaítéléséről. Ha a Doktori Tanács megállapítja, hogy az eljárás a

szabályoknak megfelelően, a tudományetikai követelmények megtartásával történt és a szakmai állásfoglalás egyértelmű, dönt a cím odaítéléséről.

(4) Ha a Doktori Tanács döntése eltér a tudományos osztály állásfoglalásától, a Doktori Tanácsnak az ügyben hozott határozata nem végleges, hanem közbenső határozat. A Doktori Tanács a végleges határozatának a meghozatala előtt a tudományos osztály újbóli állásfoglalását kéri. Ha az álláspontok ezt követően egyezők, a Doktori Tanács közbenső határozata véglegessé válik. Ha a véleményeltérés továbbra is fennáll, a Doktori Tanács végleges álláspontja kialakítása előtt meghallgathatja a bírálóbizottságot, a bírálókat, illetőleg külső szakértői véleményt is kérhet a kérelmező doktori művéről. A doktori műről készült szakértői véleményt az Alapszabály 24. § (7) bekezdése értelmében ismertetnie kell a kérelmezővel, és lehetőséget kell adni számára, hogy arra válaszoljon. A véleményeltérés indokaitól függően a Doktori Tanács ügyrendi kérdésben kikéri az Ügyrendi Bizottság, tudományetikai kérdésben a Tudományetikai Bizottság véleményét, és mindezek alapján hozza meg végleges döntését, amelyet részletesen indokolni tartozik.

(5) Az MTA doktora cím elnyerését igazoló oklevél átadására – ünnepélyes körülmények között – évente egyszer kerül sor. Az oklevelet az MTA elnöke (akadályoztatása esetén megbízottja) és a Doktori Tanács elnöke (akadályoztatása esetén a Doktori Tanács társelnöke) adja át.

(6) Az MTA doktora cím elnyerését a Doktori Tanács – Ügyrendjében meghatározott módon – nyilvánosságra hozza.

(7) A doktori cím odaítélését megtagadó határozat ellen érdemi szakmai szempontokra alapított jogorvoslatnak nincs helye.

(8) Ha a Doktori Tanács a doktori címet nem ítéli oda, e határozat meghozatalától számított három éven belül a kérelmező újabb doktori eljárást nem kezdeményezhet.

IV. fejezet

JOGORVOSLAT ÉS KÜLÖNLEGES ELJÁRÁS

Eljárási kifogás

46. §

(1) A doktori eljárás során bárki írásba foglalt és indoklással ellátott kifogást jelenthet be jogszabálysértés vagy az eljárás eredményét alapvetően befolyásoló eljárási szabálysértés miatt a Doktori Tanácshoz vagy az Ügyrendi Bizottsághoz. Eljárási kifogásról az Ügyrendi Bizottság dönt.

(2) Érdemi határozattal befejezett doktori ügyben a határozat meghozatala után 15 naptári nap elteltével eljárás kifogás nem terjeszthető elő.

(3) Az eljárás kifogás nem terjedhet ki tudományos tétel vagy teljesítmény szakmai értékelésére.

(4) Az eljárás valamely cselekményének szabályosságát vagy szabálytalanságát megállapító döntés nem tekinthető állásfoglalásnak valamely tudományos eredmény szakmai értékét illetően.

(5) Az Ügyrendi Bizottság döntése ellen jogorvoslatnak nincs helye.

Post mortem eljárás

47. §

Ha a kérelmező az eljárás során elhalálozik, az eljárást általában meg kell szüntetni. Kivételt képez, ha a halálesetkor a doktori mű nyilvános védelme már megtörtént, és a bírálóbizottság javasolja a cím odaítélését – ez esetben a címet a Doktori Tanácsnak oda kell ítélnie.

A doktori cím visszavonása

48. §

(1) Ha bizonyítást nyert, hogy az odaítélt doktori címet vagy azzal egyenértékű tudományos fokozatot annak jogosultja úgy szerezte meg, hogy részben vagy egészben sajátjaként mutatta be más szellemi alkotását, vagy művében hamis, esetleg hamisított adatokat használt, és a doktori ügyben eljáró testület vagy személyt megtévesztette, vagy tévedésben tartotta, a címet vissza kell vonni. Az Ügyrendi Bizottság véleménye alapján eljáró testület a Doktori Tanács. A doktori cím visszavonása iránti eljárás csak élő személlyel szemben kezdeményezhető.

(2) A doktori cím visszavonása iránti eljárást bárki kezdeményezheti, ha az (1) bekezdésben foglaltakat igazolja vagy valószínűsíti. Ha az ügyben jogerős bírói ítéletet hoztak, a Doktori Tanács eljárása során köteles azt figyelembe venni.

(3) A doktori cím visszavonása iránti eljárásban szakértő bízható meg, és meg kell hallgatni az érdekeltet. A Doktori Tanács elnöke köteles az MTA illetékes tudományos osztálya és az Ügyrendi Bizottság határozatát kérni arról, hogy az (1) bekezdésben foglaltak ténylegesen megállapíthatók-e a cím birtokosáról. Ha ez nem kétséges, a doktori cím (fokozat) visszavonásáról a Doktori Tanács dönt. Ha az érdekelt meghallgatása az eljárás megindításától számított hat hónapon belül nem lehetséges, a Doktori Tanács e meghallgatás mellőzésével is jogosult érdemi döntéshozatalra.

(4) A Doktori Tanács ülésén doktori cím visszavonása ügyében az előterjesztő az Ügyrendi Bizottság elnöke. A cím visszavonásáról a Doktori Tanács dönt.

(5) A Doktori Tanács által visszavont doktori cím újabb eljárásban nem szerezhető vissza.

V. fejezet

VEGYES RENDELKEZÉSEK

49. §

(1) A doktori eljárás adatairól és a Doktori Tanács határozatairól a Doktori Tanács Titkársága nyilvántartást vezet. A doktori cím megszerzéséért benyújtott művek címét, adatait, továbbá a megszerzett doktori cím birtokosait – művükre utaló adatokkal – a Doktori Tanács Titkársága az Akadémiai Értesítőben teszi közzé.

(2) A doktori cím megszerzése érdekében benyújtott mű tartalmáról tájékoztatást lehet adni a Doktori Tanács Eljárási Szabályzatában és Ügyrendjében meghatározott módon.

(3) A nyilvántartás személyiségi jogokat nem érintő adatairól kérésre tájékoztatást lehet adni.

50. §

(1) Az elbírálásra benyújtott doktori műnek és az arról készített hivatalos bírálói véleményeknek, a kérelmező válaszában, valamint a nyilvános védés jegyzőkönyvének egy-egy példányát az MTA Könyvtárban kell elhelyezni, valamint biztosítani ezek elektronikus úton való hozzáférhetőségét a Doktori Tanács Eljárási Szabályzatában és Ügyrendjében meghatározott módon. Ezekről az MTA Könyvtára a Doktori Tanács Titkárságának iratkezelési szabályzata alapján ad tájékoztatást. Sikertelen pályázat esetén a doktori mű közzétételét vissza kell vonni.

(2) A Tudományos Minősítő Bizottság által kiadott tudományos fokozatokról szóló oklevelekről hiteles másolatot a jogosultnak a Doktori Tanács adhat ki.

51. §

A doktori eljárásban díjazás illeti meg a szakértőt, a hivatalos bírálót és a bírálóbizottság tagjait. A díjazás mértékét és az eljárási díjakat az MTA főtitkára állapítja meg.

52. §

(1) Jelen, a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt szabályzatot a Magyar Tudományos Akadémia Közgyűlése 2011. december 5-i ülésnapján fogadta el azzal, hogy a 2009. október 4-én hatályba lépett Doktori Szabályzat egyidejűleg hatályát veszti.

(2) Jelen, a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt szabályzat rendelkezéseit 2011. december 6. napjától kell alkalmazni azzal, hogy az e szabályzat hatálybalépésekor folyamatban lévő ügyeket – a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1994. évi XL. törvény 2009. április 6-tól hatályos rendelkezéseivel is összhangban – az eljárás megindításakor hatályos Doktori Szabályzatban foglaltak szerint kell lefolytatni.